

► Bartosz Kuźnik

Porównanie wymienników węzownicowych i objętościowych typu zbiornik w zbiorniku

Największą grupą wymienników do wytwarzania c.w.u. montowanych u klientów są wymienniki typu węzownicowego. Wykorzystanie z kolei wymiennika objętościowego typu „zbiornik w zbiorniku” daje wiele zalet w porównaniu z klasycznym wymiennikiem węzownicowym z jedną węzownicą. Wydajność c.w.u. dla obydwu rozwiązań jest porównywalna. Jednak stosując wymiennik „zbiornik w zbiorniku”, układ centralnego ogrzewania zostaje wyposażony niejako „przy okazji” w zbiornik buforowy. W perspektywie wieloletniego użytkowania staje się więc on zasadny ze względu na korzyści ekonomiczne związane z obniżeniem kosztów wytwarzania ciepła przez kocioł.

Fot. NIBE BIAWAR

Węzownicowe wymienniki pionowe ciepłej wody serii Spiro

■ Wymienniki węzownicowe w zależności od potrzeb są montowane w układach z kotłem węglowym, kominkiem z płaszczem wodnym lub w układach z kolektorami solarnymi. Wydajność takiego wymiennika jest uzależniona od dwóch podstawowych parametrów konstrukcyjnych: pojemności wodnej oraz mocy węzownicy lub węzownic. Po wszechnie w sprzedaży spotyka się urządzenia wyposażone w jedną, dwie lub trzy węzownice, umożliwiające podłączenie tyluż samo źródeł ciepła.

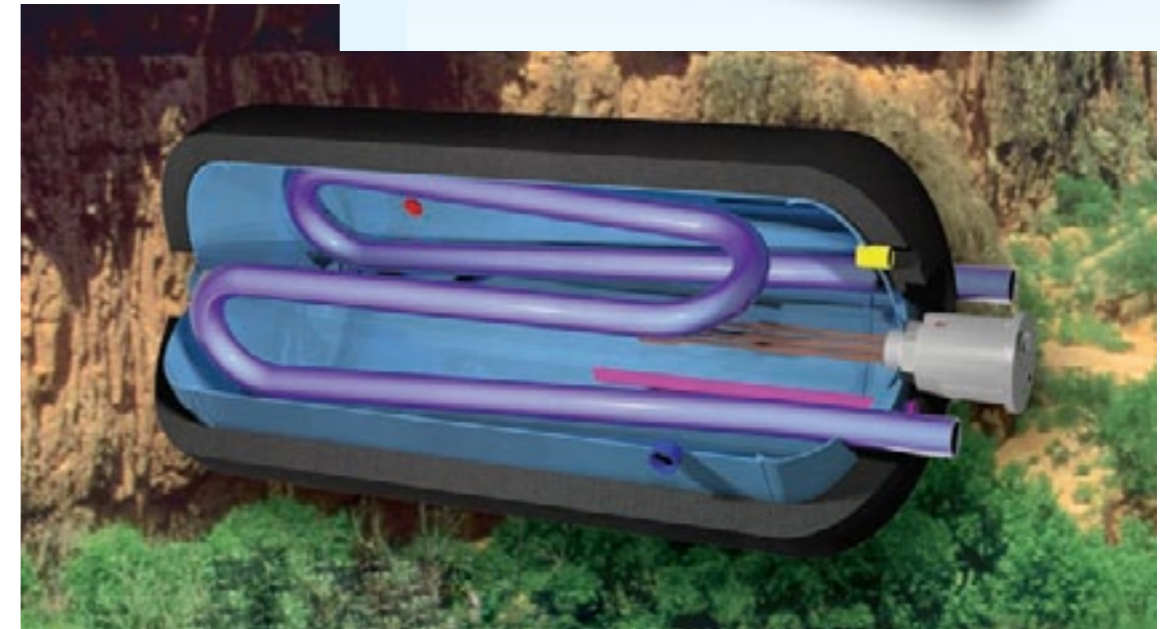
Wymienniki węzownicowe

Moc grzewcza...

...wymienników węzownicowych jest uzależniona od mocy węzownicy lub węzow-

nic znajdujących się wewnątrz. Z kolei moc węzownic, a więc moc źródeł ciepła, które można do nich podłączyć, jest uzależniona od czynników eksploatacyjnych i konstrukcyjnych.

Główny czynnik konstrukcyjny określający moc węzownicy to grubość ścianki rury, z której jest wykonana. Przy tej samej długości węzownicy i powierzchni można uzyskiwać większe moce węzownicy, zmniejszając grubości ścianek węzownicy. Stąd czasem klienci zastanawiają się jak to możliwe, że dwa wymienniki o tej samej pojemności i tej samej powierzchni mają różne moce węzownic. Jest to możliwe. Oczywiście wszystko musi być dokładnie policzone pod względem wytrzymałościowym i termodynamicznym.

Wymienniki poziomy WGJ-g max z podwójną węzownicą w izolacji z czarnego styropianu

Fot. ZUG ELEKTROMET

Moc węzownicy jest uzależniona także od parametrów eksploatacyjnych, w tym głównie od temperatury wody grzewczej podawanej do węzownicy ze źródła ciepła. Generalnie podaje się moce węzownic dla temperatury 60°C, 75°C i 80°C. Zasada jest taka, że im wyższa temperatura wody dostarczanej do węzownicy, tym moc węzownicy jest większa przy tej samej powierzchni i grubości ścianki. Oprócz temperatury wody zasilającej niebagatelne znaczenie ma natężenie przepływu wody grzewczej, które można regulować za pomocą pompy obiegowej c.w.u.

Zasada działania...

...wymienników węzownicowych jest bardzo

prosta. Woda grzewcza przepływając przez węzownicę, oddaje ciepło wodzie użytkowej wewnątrz zbiornika i woda użytkowa zostaje podgrzewana do odpowiedniej temperatury.

Wymiennik węzownicowy ma pewne niedoskonałości związane z ideą przemiany ciepła realizowanej w takim wymienniku i samą konstrukcją węzownicy. Wymiennik taki jest wymiennikiem przeciwprądowym. Oznacza to, że woda zimna trafia do zbiornika od dołu, woda grzewcza do węzownicy wpływa od góry węzownicy i przepływa w dół. I jako taki cechuje się wysoką sprawnością. Jednak praktyka inżynierska i eksploatacyjna wykazuje, że najefektywniejsza wymiana ciepła

zachodzi mniej więcej do połowy wysokości węzownicy. W dolnej części węzownicy woda grzewcza ma już zbyt niskie parametry, aby efektywnie podgrzewać wodę użytkową.

Wymiennik typu „zbiornik w zbiorniku”

Tych niedoskonałości nie mają wymienniki objętościowe c.w.u., zwane potocznie wymiennikami typu „zbiornik w zbiorniku”. Nie tylko mają większą wydajność z mniejszej pojemności, ale łączą w sobie funkcję podgrzewania c.w.u. oraz zbiornika buforowego.

Budowa urządzenia...

...jest niezwykle prosta. W zbiorniku zewnętrznym zamontowany jest zbiornik wewnętrzny do ogrzewania c.w.u. Zbiornik zewnętrzny jest zbiornikiem buforowym

wyposażonym najczęściej w dodatkową węzownicę stalową oraz mufę do mocowania grzałki. Zbiornik wewnętrzny wyposażono w przyłącza do doprowadzania zimnej wody użytkowej z instalacji, cyrkulacji oraz poboru c.w.u. W zbiorniku wewnętrznym czasem jest umieszczana dodatkowa węzownica do podłączenia np. do kotła gazowego, co wydatnie wspomaga proces wytwarzania c.w.u.

Objętościowe podgrzewanie wody

W takich wymiennikach podgrzewanie c.w.u. następuje w sposób objętościowy, czyli od zewnątrz do środka. Mówiąc innymi słowami woda kotłowa znajdująca się w części buforowej ogrzewa wodę użytkową w zbiorniku wewnętrznym, omywając zbiornik wewnętrzny dookoła. Wydajność takiego układu – przeliczając na jednostkę pojemności zbiornika – jest dużo większa w porównaniu z klasycznym wymiennikiem węzownicowym choćby z tego względu, że zazwyczaj objętość części buforowej jest dużo większa aniżeli pojemność zbiornika do wytwarzania c.w.u. Więc zapas ciepła zgromadzony w wodzie tzw. buforowej pozwala na to, że poza sezonem grzewczym jednorazowe nagrzanie wody w części buforowej może wystarczyć na przynajmniej dwukrotne ogrzanie całej objętości wody w zbiorniku wewnętrznym do c.w.u. A w razie konieczności można wodę w części buforowej dogrzać grzałką elektryczną lub za pomocą innego źródła podłączonego do węzownicy znajdującej się w dolnej części zbiornika buforowego. Z kolei w sezonie grzewczym, dzięki konstrukcji umożliwiającej omywanie zbiornika wewnętrznego przez wodę kotłową, woda użytkowa nagrzewa się dużo szybciej aniżeli w klasycznym wymienniku węzownicowym.

Woda kotłowa ma zazwyczaj od 65 do 75°C. Zbiornik wewnętrzny c.w.u. nie zajmuje więcej niż połowę objętości części buforowej. Zatem prawie cała znajduje się w polu wysokiej temperatury bufora, co powoduje dużą efektywność wytwarzania c.w.u.

Tyle o zaletach. Wymiennik „zbiornik w zbiorniku” ma również pewne ograniczenia eksploatacyjne. Otóż musi być on zamontowany w taki sposób, aby w okresie letnim nie było konieczności ogrzewania całego układu centralnego ogrzewania w celu przygotowania c.w.u. To z kolei oznacza, że układ musi być wyposażony w zawory umożliwiające odłączenie bufora od całej instalacji centralnego ogrzewania. Ponadto sceptycy twierdzą, że w praktyce okazuje się, że do „wyprodukowania” około 80 litrów c.w.u. w zbiorniku wewnętrznym trzeba zagrzać około 220 litrów wody w części buforowej. Jednak jeżeli odpowiednio umiejętnie zbilansuje się cały układ do okazuje się, że nie jest to prawda.

Wymienniki węzownicowe kontra objętościowe

Wymienniki węzownicowe są produkowane najczęściej w pojemnościach 150, 200, 250, 300, 400, 500, 700 i 1000 l. Praktyka wykazuje, że najbardziej popularne są pojemności od 150 do 300 litrów.

Wymienniki typu „zbiornik w zbiorniku” są budowane najczęściej w pojemnościach 300/80, 400/120, 500/140, 700/160. Pierwsza cyfra oznacza teoretyczną pojemność wodną części buforowej, druga cyfra to pojemność części do wytwarzania c.w.u. W praktyce jest tak, że część buforowa ma mniejszą pojemność od podawanej w nazwie handlowej. Ponieważ jest pomniejszona o pojemność zbiornika do wytwarzania c.w.u.

Fot. ZUG ELEKTROMET

Wymiennik WGJ-B Multi (zbiornik w zbiorniku)

Porównanie na konkretnym przykładzie 2 wymienników: 300-litrowy węzownicowy i „zbiornik w zbiorniku” 300/80 I

Porównamy dla przykładu wymiennik węzownicowy z jedną węzownicą o pojemności 300 litrów z wymiennikiem „zbiornik w zbiorniku” o pojemności 300/80 – obydwa urządzenia będące w ofercie ZUG ELEKTROMET.

Same pojemności niewiele mówią. Zatem, aby porównać wymienniki węzownicowe i objętościowe posłużymy się wskaźnikiem wydajności w postaci ilości dostępnej c.w.u. w ciągu godziny. Przyjmujemy, że do ogrzania 100 litrów c.w.u. w ciągu godziny od temperatury 15°C do 55°C potrzeba dostarczyć około 5 kW ciepła, co jest zgodne z prawdą.

W przypadku wymiennika węzownicowego z jedną węzownicą o pojemności 300 litrów, aby mógł on dysponować tymi 300 litrami w ciągu godziny, musi być wyposażony w węzownicę o mocy około 15 kW. Wtedy wydajność wymiennika będzie rzeczywiście wynosiła 300 litrów/godzinę. Większość dostępnych na rynku wymienników z jedną węzownicą o pojemności 300 litrów ma

węzownicę o mocy od 20 do 40 kW (w zależności od temperatury wody zasilającej i grubości ścianki węzownicy), zatem ich wydajność cieplna (z uwzględnieniem strat poprzez ocieplenie) może wynosić od 300 do 550 litrów c.w.u./godzinę. Niektórzy producenci podają wydajność nawet ponad 800 litrów/godzinę z pojemności 300 litrów i przy mocy węzownicy około 22 kW, uzyskiwanej przy temperaturze wody zasilającej 80°C. Problem w tym, że mało który użytkownik w czasie sezonu grzewczego eksploatuje kocioł z takimi nastawami. Zatem uzyskanie tak wysokiej wydajności wydaje się mało realne. Wróćmy do porównania.

Bufor 300/80, czyli zbiornik w zbiorniku o pojemności części buforowej 220 litrów i części do wytwarzania c.w.u. 80 litrów może (przy tych samych parametrach wody zasilającej jak w przypadku wymienników z węzownicą) osiągnąć wydajność rzędu od 500 do 600 litrów c.w.u./godzinę. A więc wydaj-

ność porównywalną z wymiennikiem węzownicowym, ale przy prawie czterokrotnie mniejszej pojemności zbiornika do wytwarzania c.w.u. Powyższy przykład pokazuje, że przeliczając na jednostkę pojemności zbiornika wymiennik typu „zbiornik w zbiorniku” z pojemności 80 litrów uzyskuje wyższą wydajność niż klasyczny wymiennik z jedną węzownicą o pojemności 300 litrów. Sumaryczna wydajność dla urządzenia jest podobna. Na korzyść urządzenia typu „zbiornik w zbiorniku” przemawia również fakt, że poza porównywalną sumaryczną wydajnością mamy przy okazji w układzie centralnego ogrzewania już zbiornik buforowy ciepła. I po dokładniejszym obliczeniu okazałoby się, że do podgrzania takiej ilości ciepłej wody użytkowej zużycie paliwa w kotle będzie dużo mniejsze aniżeli przy zastosowaniu wymiennika węzownicowego. W perspektywie całości zwiększone nakłady inwestycyjne na wymiennik typu „zbiornik w zbiorniku” wydają się więc ekonomicznie uzasadnione.

Porównując wymiennik typu „zbiornik w zbiorniku” 300/80 z wymiennikiem o pojemności 300 litrów wyposażonym w dwie węzownice, okaże się, że sumaryczna wydajność wymiennika z dwiema węzownicami jest wyższa. Jednak należy pamiętać o tym, że najczęściej wymienniki z dwiema węzownicami są podłączane na stałe do kotła węglowego oraz do drugiego źródła,

które działa okresowo. Dlatego takie porównanie w praktyce może nie dać miarodajnych efektów. Wykorzystanie wymiennika objętościowego typu „zbiornik w zbiorniku” daje wiele zalet w porównaniu z wykorzystaniem klasycznego wymiennika węzownicowego z jedną węzownicą. Wydajność c.w.u. dla obydwu rozwiązań jest

porównywalna. Jednak stosując wymiennik „zbiornik w zbiorniku” układ centralnego ogrzewania zostaje wyposażony niejako „przy okazji” w zbiornik buforowy. Co w dłuższej perspektywie wieloletniego użytkowania staje się ekonomicznie zasadne ze względu na korzyści ekonomiczne związane z obniżeniem kosztów wytwarzania ciepła przez kocioł. ■

Największe na świecie targi.
Świat doskonałych łazienek, techniki
grzewczej, wentylacji i klimatyzacji
oraz energii odnawialnej

Frankfurt nad Menem
10 – 14. 3. 2015

Water

Water for People.

Harmonia pomiędzy wzornictwem a funkcjonalnością. ISH Water to największy na świecie pokaz najnowszych trendów wzorniczych oraz wodooszczędnych instalacji sanitarnych. Odkryj innowacyjne rozwiązania, dające komfort użytkownikom w każdym wieku, i daj się zainspirować!

www.ish.messefrankfurt.com

info@poland.messefrankfurt.com
tel. (22) 49 43 200

